

HERBERGEN IN VIVENKAPELLE.

Dries Weyts

GESCHIEDKUNDIGE INLEIDING.

De benaming "Viven", zou volgens A. Van Becelaere, afkomstig zijn van "Vi" (uit het hoogduits "Fieh", in het Vlaams "vee") en het tweede deel "Ven" of "Veen" betekenen. *"...Zodat Vive(n) zoo veel als fiehven of veeven zou beteekenen..."* Het wijst er dus op dat de streek toen een moerassige weide was. Van Becelaere verwijst hier eveneens naar de benaming "Moer"kerke, en naar de nabij gelegen polders van den Brouck. Viven zou dus zeker niets te maken hebben met het cijfer "Vijf".

De eerste vermelding van de woonkern Vivenkapelle dateert van 1240 toen melding werd gemaakt van Hendrik van Vijve als een leenman van de graaf van Vlaanderen. De plaatsnaam "Viven" werd voor het eerst vermeld in 1300.

De "heerlijkheid Viven" besloeg de noordoostelijke hoek van Sint-Kruis aan de rand van het overstromingsgebied tussen Damme, Moerkerke en het Maleveld. Vivenkapelle was oorspronkelijk een deel van het oude Sijseelse en was een van de vele leengoederen binnen het territorium van het Brugse Vrije.

Een eerste kapel werd rond 1350 te Vivenkapelle gebouwd door de welgestelde Brugse poorter Hendrik Braderic, heer van Vyven, ter ere van de heilige maagd Maria. Hij verwierf pas in 1354 de heerlijkheid Viven. Zijn zoon Jacob Braderic stichtte de kapelanie belast met drie heilige missen per week en voorzag haar tevens van voldoende jaarlijkse inkomsten.

Elisabeth Braderic, dochter van Hendrik, huwde op 8 maart 1421 met Pieter Adornes, een telg uit een bekend adellijk geslacht uit Genua in Italië. Hierdoor kwam de Heerlijkheid van Vyven in zijn handen. Hij was een voornaam poorter van Brugge en bouwde de Jerusalemkerk te Sint-Kruis binnen de muren.

In overeenstemming met andere heerlijkheden van Sint-Kruis, het Proostse, het Sijseelse en Vyven, vergaderden de wethouders van Male jaarlijks in de gekende herberg *De Drie Koningen* te Sint-Kruis om samen de door hen te dragen legerkosten te overleggen en te bepalen.

In 1561 kocht de Spaanse edelman Jehan Lopez Gallo, baron van Male en heer van Sijseele, de heerlijkheid van Vyven voor 400 ponden van Jacob Adornes, die vroeger ook de heerlijkheid van Male en Sijsele bezat.

Een Heerlijkheid bezat het recht om straffen uit te spreken in de "Vierschaer" (vandaar de Vierscharestraat). De burgerlijke en rechterlijke macht waren in dezelfde handen. De leenbrieven vermelden: *"...Tot dit leengoed behooren: een balliu en eene Vierschaar van zeven schepenen om wet en vonnis daarmee te doen en te administreren, een klerk en amman en de boete van drie ponden paris..."*

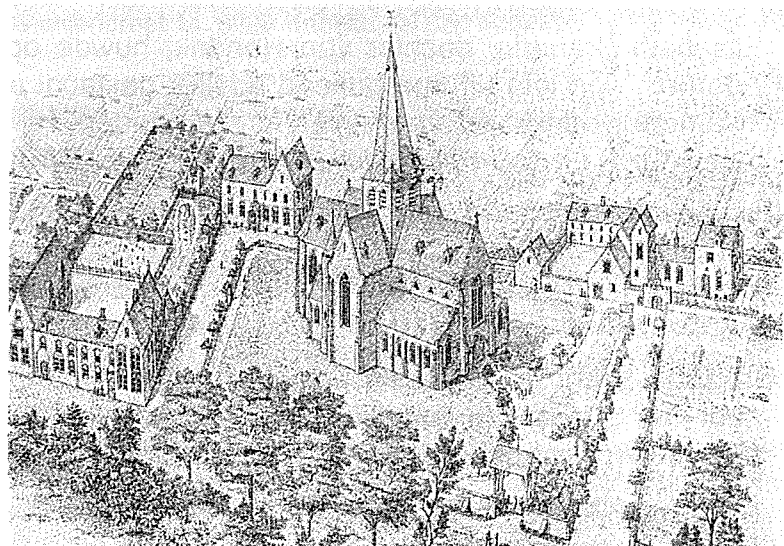
De kapel van Vyven die in 1578 tijdens de godsdiensttroebelen door de geuzen was verwoest werd in 1635 heropgebouwd, dank zij de steun van Jehan Lopez Gallo, heer van Vyven.

Aan baron François Claesman (omstreeks 1700) hielden de inwoners van Vivenkapelle geen goede herinneringen over. Hij trad dictatoriaal op, trok alle macht naar zich toe, trachtte de kerkdiensten te verhinderen en ontvreemde zelfs enkele kunstwerken uit de kapel. De inwoners spanden een proces tegen hem aan en wonnen het pleit, wat natuurlijk de slechte verstandhouding nog deed groeien.

Met de Franse Revolutie en de Franse bezetting van 1795 werd het feodaal tijdperk definitief afgesloten en werd Vivenkapelle definitief bij de gemeente Sint-Kruis gevoegd. Dit zou zo blijven tot aan de fusie waarbij het vanaf één januari 1977 bij Damme werd gevoegd. Op 1 december 1797 werd op bevel van de Franse bezetter de kapel leeg geplunderd en de niet vernietigde kerkmeubelen werden verkocht aan een opkoper uit Brugge. Het gebouw zelf werd in 1799 samen met de omliggende gronden verkocht aan Jacobus Vlaeminck, de kapelmeester die handelde in opdracht van de inwoners van Vivenkapelle, die het nodige geld hadden samengebracht en aan hem hadden toevertrouwd om de kapel terug in te kopen. Eenmaal aangekocht weigerde evenwel de onbetrouwbare Jacobus Vlaeminck het goed terug over te dragen aan de parochiale gemeenschap. Na zijn dood werden de goederen op 28 juni 1827 opnieuw openbaar verkocht en toegewezen aan Philippe Bernard Verhulst (°1777) een kerkmeester die ook schepen was in de stad Brugge.

In 1833 vroeg hij aan de Brugse bisschop Mgr. P. Boussem de toelating om in de kapel op zon- en feestdagen een mis te laten celebreren. Hij besloot eveneens om het kerkgebouw volledig te laten herbouwen maar kon de voltooiing zelf niet meer beleven. Zijn familie stelde het evenwel op prijs om na zijn dood zijn werk verder te zetten en in 1858 deden zij beroep op bouwmeester Jean-Baptist de Bethune, die de paus van de neogotiek wordt genoemd en werd bijgestaan door architect Fernand Van de Poele, lid van de opdrachtgevende familie, om de werken te voltooien.

Het waren vooral de dochters Elisa en Carolina Verhulst die zich volledig hebben ingezet om de kerk op te bouwen. De werken aan de

pastorij begonnen op 22 juni 1859 en deze aan de school op 16 oktober 1859. De woning van de Broeders werd op 19 februari 1861 aangevangen en de eerste steen van de kerk zelf werd op 15 juli 1861 ingemetseld en op 4 september 1861 ingezegend door de Brugse bisschop Mgr. Malou. De oude kapel werd in de nieuwe kerk geïntegreerd als een zijbeuk. De Engelse orgelkenner John Sut-

ton, een vriend van Jean-Bapiste de Bethune, hielp mee het orgel prachtig te bouwen en te versieren en droeg ook financieel hiertoe bij. Op 10 september 1867 werd de kerk van Onze Lieve Vrouw geboorte plechtig ingezegend door Mgr. Jan Jozef Faict, de derde bisschop van Brugge.

Dit alles maakte het centrum van Vivenkapelle tot een echt juweel op architectonisch gebied, een uniek neogotisch geheel waar ieder inwoner van Vivenkapelle fier mag op zijn. Dit patrimonium bewaren blijft een bestendige opdracht voor alle betrokken overheden.

In de tweede helft van de zomer van 1866 werd Vivenkapelle zwaar getroffen door de cholera. Twaalf gevallen werden genoteerd waarvan zes met dodelijke afloop. De besmetting moet zijn ontstaan nadat aardewerkers waren thuisgekomen die gewerkt hadden in de schuilhaven van Blankenberge, alwaar de ziekte heerste.

In 1891 werd de baan van Vivenkapelle naar Sijsele verbreed en heraangelegd en in 1897 werd een nieuwe baan naar Damme aangelegd. Hierdoor werd het treinstation van Sijsele vlot bereikbaar en verkreeg men goede verbindingen met Brugge, Maldegem en Gent. Men noemde dit "De Grote Communicatie". De goede verbindingen zorgden voor een betere plaatselijke ontwikkeling en ontsluiting en economische groei wat meebracht dat in deze periode vele huizen en herbergen werden gebouwd. De stoomtram van Brugge naar Aardenburg reed naast de bestaande weg. Het Bradericplein in Vivenkapelle ontstond door de rechttrekking van de Moerkerkse Steenweg naast het tramspoor.

Uit het boek "Geschiedenis van O.L. Vrouw van Vyven" van pastoor A. Van Becelaere citeren wij als volgt: "De Vivenparochie telt omstreeks 1900 in totaal 760 inwoners waarvan 24 peerdeboeren, insgelijks 24 muilezel- en koeieboeren. Herbergen ontbreken er niet: men telt en ten minste 18... Ook hadden de priesters van de omliggende parochies weinig invloed op de Vivenaars. Deze waren grotendeels onwetend en wat verwilderd. Dikmaals werd er in de herbergen gekrakeeld en gevochten. De Vivenaars duldden niet dat vreemdelingen op hunne streek zich kwamen verzetten: ze moesten weg! Te dien tijde ook bestond te Viven het walgelijk gebruik van dansvergaderingen te houden, maar slechts in één herberg en tweemaal 's jaars. Op die dagen vloede het grauw van gansch de streek er naar toe. Men dronk en woelde er tot diep in de nacht, en, zoo vertelde de herbergier, wanneer zijn gasten vol bier gedronken waren, dan verkocht hij nog van 14 tot 16 stopen jenever. Welke buitensporigheden en dan in den donkere nacht, bij het naar huis gaan?..."

Maar zo slecht zullen de inwoners van Vivenkapelle wel niet geweest zijn, zeker niet als men weet dat er regelmatig in de parochie werd rondgegaan voor mensen die in nood zaten of behoeftig waren. Vivenkapelle telde ook vijf kapellen op zijn grondgebied wat toch wees op een grote devotie bij de bevolking.

Op 8 september wordt de kermis van Vivenkapelle gevierd en iedereen deed mee. In een oud geschrift vonden wij volgende tekst: *"Over thaire ghedaen by de priesters en sanghers naer 't doene van den dienst op d'octave van Onze Lieve Vrouw van troost..."*

VIERSCHARESTRAAT

1. In Sint- Hubrecht (Huisnummer 69)

Deze herberg was gelegen op de zuidkant van de Zwaanstraat, nu Vierscharestraat, die de verbinding vormde tussen Brugge en Moerkerke. Naast het huis liep een kerkwegel, welke in verbinding stond met de "nonnenwegel", die op de rand van het Maleveld liep.

De oudst bekende uitbater van deze herberg is de wagenmaker Willem Verstraete (°1823) gehuwd met Rosalie Rosselle (°1829). Ze uitbaatte de herberg uit van 1866 tot 1880, vervolgens door Felix Dooms (°1828) en Anne-Marie De Waele (°1820). In 1895 was Leopold Verstraete (1863) "tapper van bier alleen" en Clementine Boussemaere (1866) die de herberg openhield en waar men zijn hartje kon ophalen aan "klaverjassen" en krulbollen. Ze hertrouwde met Constant Bolle die mede oprichter was van de "Verenigde herbergiers". Van 1903 tot 1906 stond Mathilde Rijckaert aan de tapkraan. In 1906 betrok boomkweker Honoré Blondeel en Emma Sneppe de gelijkvloerse wo-

ning en lieten die optrekken met een verdieping en in 1931 een logia bijbouwen. Bij de inhuldiging van burgemeester Pieter Janssens op 30 april 1930 reed een versierde auto, van de Sint- Hubrechtsvrienden, mede in de stoet.

Van 1940 tot 1945 was Ignace Vercamer de uitbater en na hem kwam Julien Lefebure en Irène De Bruyne. De voetbalploeg "De Nachtvinders" werd hier tijdens de oorlog opgericht. Zij verkochten het café aan R. Van Caeyzeele die het verhuurde aan Willy Blomme en na een korte periode aan Robert Willaert en Marcella Verheecke die in 1962 de herberg definitief sloten. De Sacramentsprocessie, op 15 augustus, ging vroeger tot aan de deze herberg, dit in tegenstelling met de processie van O. L. Vrouwgeboorte, op 8 september, die in de Weststraat doorging. Heden wordt op 15 augustus het "Dorpsfeest" gehouden.

De opgetrokken bovenverdieping is goed zichtbaar. Rechts van Sint-Hubrecht liep de kerkwegel naar de Nonnendijk bij het Maleveld.

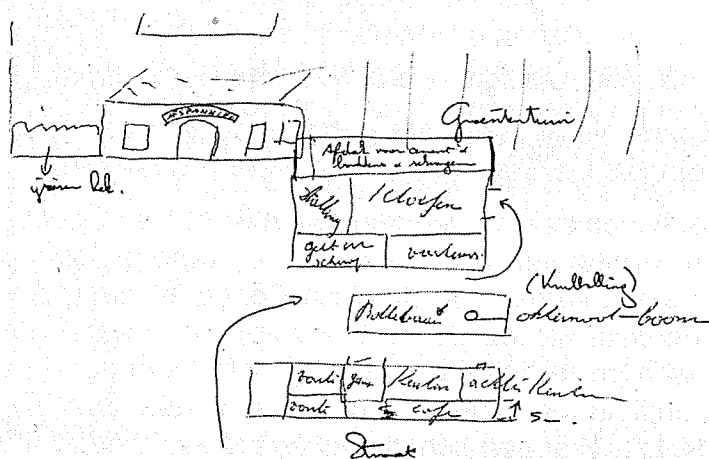
2. Zonder Naam (Huisnummer 15)

Herbergen "zonder naam" komen vaker voor en waren bij de bevolking bekend onder de naam van de eigenaar en of uitbater.

De herberg "Zonder Naam" was hier herberg "Vandendorpe" en was gelegen tussen de herbergen Sint-Hubrecht en Congo. Boven de deur van de lage woning was "Afspanning" geschilderd en links en rechts van de inkomdeur was er een venster evenals aan de voutekamer. Voor de deur waren paaltjes in de grond geslagen om paarden, muilezels en misschien wel honden aan vast te maken. De herberg bezat een biljart en in de tuin onder het lofer van een grote notelaar was een krulbolbaan aangelegd. Achter de woning stonden de stallingen voor de schapen en de geiten en was er ook een werkplaats voor het maken van klompen en aannemersmateriaal ingericht. Joseph Vandendorpe (°1813) die uit het Kortrijkse afkomstig zou zijn geweest huwde met Colette Vandermoere (°1812) en had met haar drie kinderen: Joannes (°1844), Gustaaf (°1854) en Leon (°1860).

Zij werden opgevolgd door de kinderloze Jacobus Vandendorpe (°1809) gehuwd met Cecilia Van Hoorickx (°1824) die muzikaal begaafd was en zelfs een spinet bespeelde. Jacobus betaalde in 1850 belastingen op drank en nam in 1855 deel aan de verkiezingen voor de Provincieraad. Tevens was hij schatbewaarder van de Broederschap van het H. Sacrament in 1865. Zij werden opgevolgd door hun neef Gustaaf Vandendorpe (°1854) en Mathilde Verstege (°1855) die samen tien kinderen hadden. Gustaaf had een groot gezin en werkte dag en nacht. Hij was een echt "duiveltje doet al". Op de inschrijvingslijst der patentverschuldigten voor 1892 staat hij vermeld als "Koopman in konijnen". Hij was ook klompenmaker in de winter en metselaar in de zomer. Zijn voertuig was een hondenkar. Rond 1900 herstelde hij de dakbedekking van de kerk. Achter zijn herberg lag steeds veel aannemersmateriaal opgestapeld.

Het was in feite het begin van het aannemersbedrijf Staf Vandendorpe maar hij zal wel niet hebben kunnen vermoeden dat zijn kleinzoon Arthur Vandendorpe later een groot aannemers- en restauratiebedrijf zou leiden. Hij teken-

- Afspanning te Vijckkapelle langs de Zwaartstraat, gebouwd in 1938 door Agnes Vandendorpe, dochter van Gustaaf Vandendorpe / Mathilde Verstege.
- Afspanning had geen naam, vanner opgericht in met behend Vandendorpe vanner opgericht voor de paarden. Gustaaf & Mathilde Vandendorpe - Verstege bleeften het tot tot ± 1935 (1936?), vanner het gebouwd is (ouderste naam). De afspanning werd later verhuurd in twee huizen. Het was een kermis- en bereide. In Zondag na de mis & kermis het om 5.10u begon, ook bij Agnesvrou en op Vijck-bleemd. In het cafe steld een bledat.
- Gustaaf was kleefplager en noten. In de tuin was er een kleef-plager en een Pottelbaan.
- Mathilde Verstege had een hondenkar. Ze vande vader (Gustaaf) naar de academie in Denderhout; hij ging dan verder tot de academie. Hij moet te voet terug. De hondenkar werd ook gebruikt om naar het land te gaan. Later kreeg Gustaaf een belte om naar de academie te rijden.

de plannen voor huizen die hij voor eigen rekening bouwde en nadien verkocht "sleutel op de deur". Zijn zonen Arthur, Camiel en Paul moesten vanaf hun twaalf jaar meewerken in het bedrijf maar moesten ook de zondagsschool volgen. Zij werken allen samen tot aan de Eerste Wereldoorlog in 1914 maar gingen na de oorlog ieder hun eigen weg.

De vrouw van Staf Vandendorpe, Mathilde Verstege, was een uitstekende herberguitbaatster. Zij liep er rond met een jeneverfles onder haar lange schort, want jenever mocht niet geschonken worden en officieel deed zij dat dan ook niet. Alleen op zondag werd de herberg geopend na de hoogmis van 10 uur en velen kwamen er een partijtje biljarten. Natuurlijk werd ook geopend tijdens de kermisdagen, bij huwelijken of begrafeningen en op de "blauwe maandagen" wanneer de bazen en hun knechten een verlengd weekend namen. Zij hielden de herberg open tot 1936 het jaar dat hun zoon Paul Vandendorpe in het huwelijk trad met Maria De Clerck en hen opvolgde. Hij was zoals zijn vader muzikaal begaafd en speelde regelmatig op zijn accordeon voor zijn gasten. In 1964 werd de herberg gesloten en verbouwd tot een tweewoonst. De andere zoon Arthur Vandendorpe ging zich verder bekwamen aan de Academie te Brugge. Zijn vader voerde hem met de hondenkar tot aan de Doornhut vanwaar hij te voet of met de tram verder moest. Ook zoon Camiel Vandendorpe werd aannemer en huwde met Emilie Thooff.

3. De Congo - De Kroone (Huisnummer 11)

Waarschijnlijk werd het gebouw opgetrokken omstreeks 1840 in opdracht van François De Brouwer, een brouwer uit Damme.

Tot tweemaal toe vermeldt pastoor A. Van Becelaere dat de naam van herberg De Kroone veranderd werd in de herberg Congo. Dit moet gebeurd zijn bij het tot stand komen van Belgisch Congo. Koning Leopold II richtte in 1878 het Studiecomité van de Boven Congo op en belastte Stanley de streek langs de Congostroom te bezetten. In 1908 werd Congo als Belgische kolonie erkend. Hij schrijft in de typische romantische taal van die tijd onderstaande tekst uit 1901: "...*Wel een schilderachtig tafereel, toen men op enige afstand van de Vivenmolen langs de Vierscharestraat ten Oosten kijkt en dan verder, toen men omtrent de herberg eertijds "De Kroon", nu den "Congo", gekomen tusschen het bladerig geboomte, de kerk en het nonnenklooster van Viven ontwaart in't verdiep van het tafereel gevormd door boomgewassen, woningen en boerderijen die, rechts en links, zoo poëtisch, oogen van den oplettenden beschouwer streelen en zijn gemoed opbeuren....*

De oudste gekende uitbaters waren Armandus Vanhoutte (°1800) en zijn vrouw Coletta Vlamincx (°1802) die samen zes kinderen hadden. Zij verzorgden de uitbating tot 1880, toen zijn zoon Jacobus Vanhoutte (°1841) en zijn echtgenote Juliana Van Loo (°1846) hen opvolgden. Zijn moeder Coletta bleef er als weduwe wonen tot 1886, jaar waarin Charles Salens (°1857) tapper met biljart en winkelier, samen met zijn vrouw Mathilde Keukelinck (°1863) en na de dood van zijn vrouw, met de haar zuster Sylvie Keukelinck (°1871).

De aldaar gevestigde boldermaatschappij "De Congolisten van Vive" en "De Ware Vrienden" namen deel aan de inhuldigungsstoet van burgemeester graaf Visart de Bocarmé op 5 juli 1888. Bij de inhuldiging van burgemeester F. de Maleingrau d'Hembise op 12.1.1896 verzorgden "De Ambachten" en "de Maatschappij van Verenigde Jongheeren van Viven-Kapelle" een praalwagen in de

stoet getrokken door vier paarden en verzorgd door Charles Salens. Hij was ook sluismeester van de Sint Baselihoek, kolenhandelaar en was ook een tijd werkzaam als beeldhouwer bij Karel Van Robays in Sint-Kruis. Zijn kleinzoon bewaart nog steeds een prachtig gebeeldhouwde wandelstok van 87 cm lang, uit palmenhout en met een ivoren handvat, vervaardigd rond 1900 en met de inscripties "Congo Viven St +" verwijzend naar zijn herberg-winkel en met zijn naam en die van zijn vrouw "C. Salens-Keukelinck". De wandelstok was versierd met een groot mannenhoofd met lange baard (Koning Leopold II?) alsook een kleiner mannen- en vrouwenhoofd (Adam en Eva?) en verder nog verschillende dieren zoals een krokodil, een tijger en een apenkop. Verder nog een kerkgebouw met twee grote torenspitsen en andere motieven tot versiering.

Detail van de wandelstok. (Foto D. Weyts)

Hij werd opgevolgd door Leon Sneppe (°1893) en Germaine Van Dousselaere (°1896) handelaars, winkeliers en herbergiers, die samen vier kinderen hadden. Het uithangbord werd "De Kroone".

Bij de inhuldiging van de nieuwe pastoor, hing de volgende verwelkoming aan de herberg zodat de geestelijke direct wist waar hij naartoe kon:

*"Kolen, wijn en winkelwaren
verkoopt Sneppe – Van Dousselaere
heden willen wij U sieren
om Uw blijde intrede te vieren."*

Na het overlijden van Leon volgden de kinderen elkaar op als uitbaters. Eerst Ernest Sneppe en Augusta en Elza Van Holm, beiden voor een korte periode. Gevolgd door Marcel Sneppe en Annie Nied en als laatste uitbaters Germain Van Landschoot met Gertrude Nied die de herberg openhielden tot 1960 wanneer de herberg werd verkocht. In 1961 werd er een villa gebouwd.

OPENBAERE VERKOOPING
VAN EENE ZEER GOEDE EN STERK GEKALANTE

HERBERG,

GENAEMD *DE BLAUWE KROONE.*

Met N. 00-70 92 C. of G. 1-1-81 R. bebouwden grond, Boomgaert en Hoving, gestaen en gelegen ter gemeente Stc. Krays, wyk Vive-Cappelle, paelende van noorden aen de groote straet leydende van Brugge naer Moerkerke.

Gebruykt door Joseph Vlaminck, à 200 francs 's jaers hoven alle lasten.

Den koper zal de helft der koopsom in handen mogen behouden, op te leggen met gedeelten, ten intereste van 4 p^o 's jaers.

Den INSTEL met gewin van deszelfs penning, zal plaets hebben op maendag 2 april 1838 en de TOEWYZING, *zonder uytstel*, op dynsdag 17 der zelfde maend, telkens om 3 ueren namiddag, in de voorschreven herberg *de Blauwe Kroone*.

De tytelen en veyl-voorwaerden berusten telks inzaege, ter kantooen van de Notarissen COLENS, te Brugge en Moerkerke residentende.

Frederik Oosterlynck bezorgde mij zeer recent een krantenknipsel over de verkoop van de herberg "DE BLAUWE KROONE" in 1838.

Was de nieuwe eigenaar nadien Armandus Vanhoutte – de door ons gevonden oudste uitbater? Was zijn vrouw Coletta Vlaminck de dochter van Joseph?

4. Breidel en Deconinck (Huisnummer 7?)

Deze herberg was gelegen in de Zwaanstraat (Vierscharestraat). In het begin van de negentiende eeuw werd hij uitgebaat door Joannes De Ceuninck (°1757), herbergier die ook gemeenteraadslid was in Sint-Kruis onder het burgemeesterschap van Valentin Jacoby.

5. De Beck (Huisnummer 8)

"De Beck" of "Beeke" was een herberg- hofstede gelegen aan de noordzijde van de Vierscharestraat in de laatste bocht nabij de herberg "De Zwaan".

Reeds in 1530 wordt de herberg in geschriften vermeld: "...ende es hofstede ghenamt den beck..." en in 1675: "...Den Beck, een stuk land te Viven onder Sinte Cruus.."

In de lijst van de inkomsten van de Kapelanie in de 16^e eeuw lezen wij over de herberg: "...over de waterghanc streckende metten zuuthende in den Middell-brugghe wech ende es d'hofstede ghenamt den Beck..." en verder "...Het perceel Mette huusynghen, scheure ende stallinghe...ende nombre van 4 lynen roeden lands, met huizen en boomen daarop staande, toebehoorende de kinderen Jooris Damast te Gent en is eene herberghe genaemt De Beck in't dorp van Vyve an de noordsyde van de Middelen Brugghe wech..."¹ In 1834 was de herberg eigendom van de Brugse brouwer Frans Mabeoone. In 1889 stond

¹ De volgende bewoners en of eigenaars konden we terug vinden : Joost Creynaert (1699), Jan Galle, Pieter Vanmidelem (gehuwd met Petronella de Cloet in 1725), Rogier Vanden Broele, Jan Serlet, Pieter Verschave, Pieter De Ceuninck, Jan Berwocq, Jooris Damast, Passchier Van Pamele en Anthonius Knuidt

Henri Deprest (°1843) gehuwd met Marie Hecke (°1849) hier ingeschreven als "tapper en slachter", maar twee jaar later werd de herberg reeds gestopt.

6. De Zwaan (Huisnummer 1)

*"De Swaene voert ieder kroeg
Zowel in dorp als stad
Omdat hij altijd graag
Is met den bek in 't nat"* (Noël Kerkaert)

De eerste vermelding van deze herberg vinden wij bij Karel De Flou in 1531: *"...ende es d'ofstede gheheeten de Zwaene..."* Magda Cafmeyer vermeldt: *"...een half uur verder te Vyve in de kromming van de zuidere Aardenburgseweg aldaar Middelen Bruggewech (nu Vierscharestraat) genoemd, op de kruising van*

de wegen naar Damme en Sijsele ligt d'ofstede gheheeten de Zwane, huys ende herberghe ghenampt de Swaene..."

Dat er in en rond herbergen soms gevochten en geslagen werd was ook vroeger het geval. Zo hebben wij een tekst uit 1575 waarin een vrouw haar beklag doet: *"...dat haeren man in d'herberghe de Swaene ter heerlichede van Vyve hadde seere qualick ghetraecteert ende geslaeghen gheweest door Joos de Meestere herbergier in De Smul..."*

Alhoewel De Zwaan niet het oudste uithangbord had, toch werd zij als voornaamste herberg in Vivenkapelle vermeld in 1664 onder de 17 tappende herbergen van de parochie Sint-Kruis. Uit een tekst van 1675 blijkt ook dat er een brouwerij was ingericht waarschijnlijk alleen voor eigen gebruik: *"...huys ghenampt de Swaene...brauwerije, scheure ende stallen daer mede gaende..."*

In de *Vierschaer*, rechtover herberg De Zwaan, werd in de middeleeuwen recht gesproken, omdat het een Heerlijkheid was. Tijdens de Franse bezetting droeg men hier op zondag de H. Mis op in de hoogkamer en in de kelder hoorde men biecht.²

Tussen 1707 en 1729 werd De Zwaan bewoond door Clement Verplancke, herbergier en stoeldraaier. Hij was gehuwd met Jacoba Lievens met wie hij vier kinderen had. Ook Jacob Winne, paardensmid, woonde hier in. Op 14 juli 1761 had bij Clement Verplancke jr. een verkoping plaats van *"...drij a vier ghemeten*

² In verschillende omlopers vonden wij volgende uitbaters en of eigenaars terug: Jan Devos (°1699), Jacob de Brouwer (°1720), Clement Verplancke (°1707), Guilliams De Grave (°1700), Pieter De Potter (°1720) advocaat Moentack (°1758), Jan Galle, Jacob van Landscodt, Jacob Duyvele en Pieter Verhaeghe.

roghe te velde als mede omtrent een al ghemett haver" door Joacim Snoeck-aert.

Op 25 juli 1779 was Gillis Verstraete eigenaar van de herberg "De Swaene" gelegen op de plaetse". In 1834 hielden Jacobus Vlaeminck (°1769) en zijn vrouw Judoca Vernick (°1770) de herberg open. Zij werden opgevolgd door hun zoon Joseph Vlaeminck (°1805) en Jeanne Dalle. Nadien volgden Petrus Cromheec-ke (°1814) en Joanna Depover (°1840).

Vanaf 1863 tot 1892 werd de herberg uitgebaat door Eugenius De Meyer (°1828) klompenmaker en veehandelaar en zijn vrouw Rosalie Verleye (°1836). Begin 1902 werd de bevolking van Vivenkapelle van op de preekstoel door de pastoor opgeroepen om zich gratis te laten inenten tegen de pokken en dit in herberg De Zwaan, bij "Meiers". In 1896 werd door de gemeente een brievenbus geplaatst tegen de muur van de herberg en eigenaardig genoeg hangt er vandaag nog steeds een brievenbus aan de muur!

Ter gelegenheid van de inhuldiging van de burgemeester Fernand de Malein-grau d' Hembise op 12. februari 1896, was er een praalwagen van de gezamen-lijke herbergiers. De volgende herbergiers waren hierbij betrokken : E. De Mey-er, L. Callant, Jan de Prest, Victor Van Acker en de Weduwe Van Cauwenberghe. Maar eveneens een wagen getrokken door vier peerden van "*de Ambach-ten*" en de "*Maatschappij van Verenigde Jongheeren van Vivenkapelle*".

Door erfenis bekwam Pharailde De Meyer (°1869) echtgenote van veehande-laar Jules Meuleman (°1873) de herberg in eigendom. Zij liet belangrijke verbe-teringswerken uitvoeren aan het gebouw waarvan de uitbating in 1917 werd toevertrouwd aan Louis De Cloedt. Tijdens de Eerste Wereldoorlog lagen ook hier Duitse soldaten ingekwartierd.

De volgende uitbater was René Vandevelde afkomstig uit Lettenburg en hij werd opgevolgd door klompenmaker Elie Schatteman en zijn echtgenote Camil-la Boutens die er bleven tot 1946, toen Theophiel Danneels en Elza Van Die-rendonck de tapkraan overnamen tot 1972 jaar waarin deze levendige en druk beklante herberg definitief haar deuren sloot. De laatste uitbaters waren men-
sen die voor leute en
vermaak konden zor-
gen en niet vervaard
waren om allerlei frat-
sen uit te halen of toe
te laten. Daarom
werd de herberg ook
"Vrolijk België" ge-
noemd.

Ook de herberg De Zwaan werd een woonhuis.

7. De Croone

Uit de kerkrekeningen van de parochie Sint-Kruis weten wij dat in 1575 een zekere Wouter de Muenic 160 roeden land bezat en het huis De Croone in Vive. Dit wordt ook bevestigd in de Staat van inkomsten van de Kapelanie onder de kapelannen Joseph de la Coste en Jacobus van Pamele: *"Op een half gemet en 29 roeden lands, met al huizen en boomen daarop staende en eene herberg genaamd De Croone toebehoorende aan meester Wouter de Mueninck"*. De huur verviel jaarlijks te Bamis (Sint-Bavo, 1 oktober, de pacht moest rond die tijd betaald worden) en was 14 schellingen parisis."

In een ander document lezen wij: *"Ter Croone liggende ende staende by der Cappelle aldaer ...streckende metten oosthende an de voorseide cappelle van Viven landt, daer de Cappelle up staet" en: "...huys ghenempt de Croonen weseende jegehenwoordigh ene herbergh...metten westhende aen den Brugghewegh"*.³

In 1748 wordt herberg De Croone opnieuw vermeld met als uitbater Jan Cauwels, herbergier en timmerman en zijn vrouw Anna Ceunynck.

Op 1 september 1757 vroegen de kerkmeesters Jan Cauwels, Jan Duthoy en Jan Dobbelaere, uit de Vierschaar, aan de bisschop van Brugge om op de feestdagen van O. L. Vrouw en op speciale hoogdagen een plechtige mis te mogen laten opdragen en dit zonder kosten voor de Kapel of parochie.

De pastoor van Sint-Kruis werd ieder jaar op de jaarlijkse kermis van Vivenkappelle op 8 september *"op d'octave van Onse Lieve Vrouwe van Troost"* door Cornelis Parmentier getrakteerd in De Croone nadat hij met assistentie eerst in de Kapel een plechtige hoogmis had gecelebreerd.

Vermeld kan hier ook dat in de 18 de eeuw de winterschool van Allerheiligen tot Pasen een algemeen verschijnsel was. In die periode van het jaar was er voor de kinderen minder werk op de hofsteden en gaf men hen de gelegenheid te leren lezen en schrijven en enige ontwikkeling op te doen. Zo hield Alexander Vermeulen, koster en schoolmeester rond 1760 de winterschool in Vivenkappelle. *"In eene camer vanden huijse ende herberghe, bewoond door Jan Cauwels en onderwees er de jonckheijdt in het lesen schrijven ende cijferen.... In sijnde d'herberghe De Croone werd school gehouden. "Hiertegen werd er echter klacht neergelegd bij de bisschop van Brugge door de parochiepastoors van het omliggende omdat die niet graag kinderen van hun parochies naar Vivenkappelle naar school zagen gaan en dit zeker niet in een herberg! De Vivenaars verdedigden echter hun winterschool en argumenteerden dat "Geene quaede exempelen en connen hebben door dies sij lanxst de herberghe in de schoole niet en moeten gaen, gemerckt de camer alwaer hij schole is houdende sijnen uuijt ende inganck heeft lanx eenen deure uijtcommende ter straete..."*

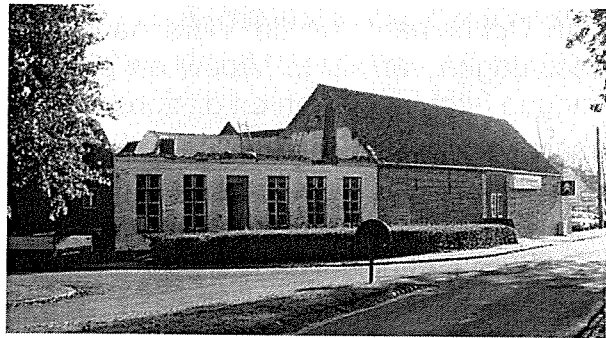
Volgens ons werd na de Franse revolutie en bezetting een nieuwe herberg "De Kroone" gebouwd langs de Vierscharestraat, herberg die later "Congo" zou worden genoemd.

³ De bewoners waren: Jan Plante (1687), Marys Roose (1699), Jan Coppens (1708), Jan Denijs (1716), Pieter Devisch (1717), Ferdinand Plasman, Jan Andries (1721), Jan De Poivre (1757), Jan Roels (1776).

8. Sint-Jooris - De Meermin (Sijseelse steenweg 1)

Sint- Joris is een martelaar uit Cappadocië wiens naamfeest gevierd wordt op 23 april. Hij is de patroon van de landbouwers, van de paarden en het melkvee en wordt aanroepen tegen pest, lepra, syfilis, slangenbeten en heksen!

Het gebouw waar de herberg gevestigd was, gelegen op de hoek van het Bradericplein en de Sijseelsesteenweg.

Voor en tijdens de afbraak van de herberg De Meermin.

In de aanvang van het VIIe Begin van de Ommeloper van suyt over de Lieve staat de herberg reeds vermeld: "...*Beghinnende ande zuytzyde ende oostzyde vande Middelen Bruggewegh te Vyve int dorp daer St-Jooris stont vanden noordwesthouck in.*" Ook in het gemeentearchief lezen wij: "*Eersten Block uyt-lant, beginnende tot Vyve int dorp met de herberghe Sint Jooris tusschen den lantweg die van de Swaene naer Sparmaillie loopt.*"

De brouwer Johannes De Ceuninck die raadslid was in Sint- Kruis verkocht in 1807 de herberg Sint- Joris aan Philippus Van Dierendonck.⁴ In 1841 kocht de Brugse brouwer Mabe-soone van brouwerij "De Drie Monniken" de herberg Sint-Joris en veranderde de naam in "De Meermin". Hij vertrouwde de uitbating toe aan Jan De Prest (°1844) landbouwer en herbergier met biljart en zijn echtgenote Marie Vandendorpe (°1847) die ook kantwerkster was.

⁴ We troffen de volgende eigenaars of bewoner aan: Joos Rogiers, De Valcke by coope (1567), daer Matheus De Meyere nu woont, Jan Galle by coope, van Jan Versschemoet by cheinse in 1719 daer hij woont (in) Sint Jooris (in de Croone doorstreept) - 1757 weduwe Lucas Timmerman.

In 1890 werd de herberg vernieuwd en in 1905 werd er een winkel en werkplaats bijgebouwd. Op het uithangbord stond te lezen: "Estaminet in de Meermin" en eronder "In de Meerminne verkoopt men drank". In 1906 nam de dochter Margeriete De Prest (°1881) samen met haar man Gustaaf Kerkaert (°1878) de uitbating over. Hun zoon André Kerkaert (°1911) gehuwd met Marie-José Van Parys (°1922) volgde hen nadien op. De Boerengilde, gesticht op 31 augustus 1919, hield hier in 1920 hun feestmaal. Het gebouw is nu eigendom van garagist Gerard Kerkaert die het gebouw in 2009 in zijn oorspronkelijke staat liet heropbouwen.

BRADERICPLEIN

9. Le Lion Belge

Leopold De Meulenaere (°1854) klompenmaker van beroep was in 1883 samen met zijn vrouw Eugenie Callant (°1856) de eerste uitbater van deze herberg die gelegen was ten oosten van "De Meermin". Na de dood van haar man trad Eugenie opnieuw in het huwelijk met Victor Van Acker, die eveneens een klompenmaker was en herbergier waar

geen sterke dranken werden *verkocht*. In 1913 veranderde hij de herberg in een tweewoonst voor zijn beide zonen. Helaas sneuvelde zijn zoon Maurice in 1918 in de grote oorlog.

*De huidige toestand
van Le Lion Belge.*

10. Zonder Naam (Huisnummer 8)

Door huwelijk was Frans Mabe-soone-Bogaert in 1845 eigenaar geworden van het gebouw. Nadien werd het geërfd door zijn zoon Leon Mabe-soone, brouwer uit Brugge.

De eerste uitbater was Jules Herman (°1884) gehuwd met de dochter van Victor Van Ackere. Hij hertrouwde na haar dood met Emma De Meulenaere (°1886). De herberg werd in de volksmond steeds "*Bij Herman*" genoemd. Jules was herbergier, gareel-, schoen- en zadelmaker en was op zaterdag en zondag barbier en kapper. Emma was modiste en naaister en verkocht veel kleren en ondergoed.

Dat er in die jaren tussen de verschillende herbergiers een goede verstandhouding heerste werd nogmaals bewezen door het feit dat op 14 september 1931 er een grote ringsteking per fiets werd ingericht voor alle liefhebbers.

*Het bebloemde huis was vroeger de herberg "zonder naam",
in de volksmond "Bij Herman".*

Het had plaats tussen de herbergen Lettenburg (René Van de Velde), De Tramstatie, (A. Van Hoorenweder) en Jules Hermans. Na de dood van haar man, zette Emma haar zaak verder met haar kinderen die hun moeder moesten helpen om het gezin te onderhouden. De 17 jarige dochter Rosa vertrok om 5 uur 's morgens reeds met haar triporteur en trekhond naar de stad Brugge om haar melkronde daar te beginnen. Zij leverde aan particulieren maar ook aan het Belgisch leger en meer bepaald aan de Ardense Jagers. Op een dag leverde ze zoals gewoonlijk melk en ging daarna haar geld halen op het kantoor op de eerste verdieping. Toen ze terug beneden kwam werd ze aanzien als een spionne van de Duitsers! De Waalse soldaten begrepen natuurlijk geen Nederlands maar Rosa was niet op haar tong gevallen en kon er zich uitpraten. In 1945 werd de melkronde stopgezet. Het "noenmaal" ter gelegenheid van het Sint-Eloofees had in 1951 hier plaats, na de paardenwijding. In 1963 werd de herberg definitief gesloten.

11. In De Tramstatie (Huisnummer 13)

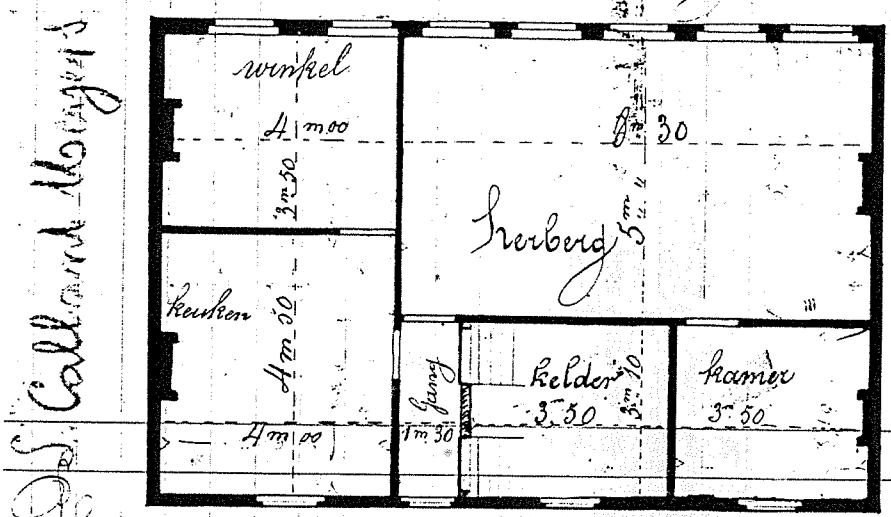
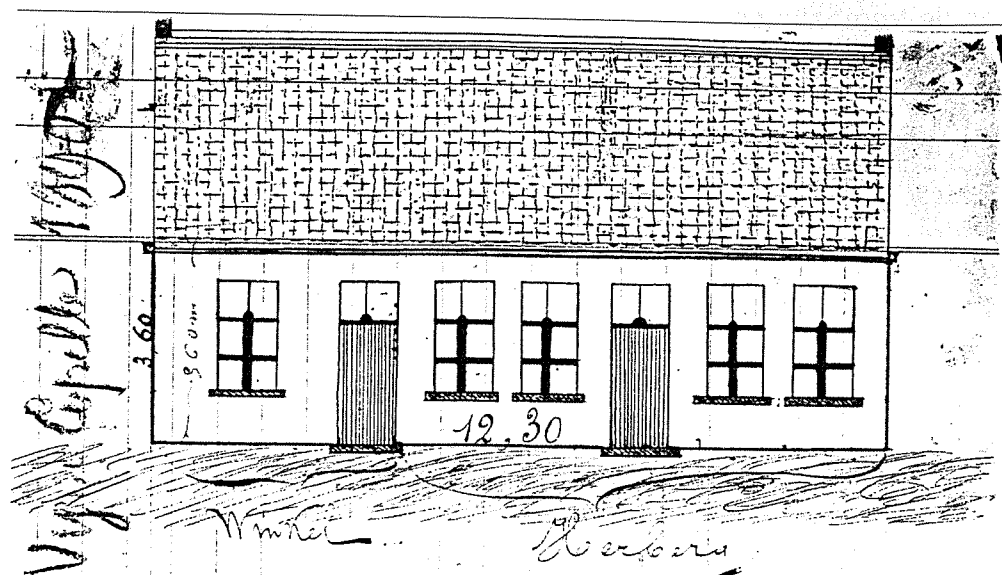
In 1877 bouwden Pieter Callant (°1817) herbergier en zijn vrouw Eugenia Baeyens (°1818) samen met hun oudste zoon Leopold Callant een tweewoonst met elk een venster en een voordeur. Leopold Callant (°1850) was eerst gehuwd met Pharailde Meyers (°1855) en nadien met Pauline Van Damme (°1858). Als beroep gaf hij op "baardscheerder" maar ook tapper met biljart en winkelier. In 1890 werd een winkel met afzonderlijke ingang bijgebouwd en werd de herberg aanzienlijk vergroot. Op het uithangbord stond "t Nieuw Dorp".

Op 4 september 1904 had hier de officiële opening plaats van de stoomtram Brugge-Aardenburg en deze verbinding zorgde voor een snellere en betere verbinding voor zowel personen als goederen met de omliggende gemeenten.

Waarschijnlijk veranderde op dat ogenblik de herbergnaam in "In de Tramstatie" gezien de tramhalte en de wissel juist voor de herberg was gelegen.

De gelijkvloerse en de opgetrokken, gemoderniseerde herberg "De Tramstatie"

Plan van vergoeding van het huis bestaande aan de
 Leopold Callant - Vergoeding bestaande uit het bywoud

Zet in en goedgekeurd het plan binneneens
 van vergoeding van een bestaande huis te Nisse Opelle moetbale deess
 voor herberg en winkel en bestaande aan Leopold Callant. Dupes
 In Ruin den 4de Juli 1890
 Burgemeester van Nisse Opelle

By Gevel:
 De Sekretaris
 C. Van Gilschoven

C. G. Kistner

Het plan voor de bouwaanvraag.
 Bemerk: het vooraanzicht is het spiegelbeeld van het grondplan.

Na het overlijden van Leopold Callant in 1907 trad zijn weduwe Pauline Van Damme opnieuw in het huwelijk met Leopold De Love en zorgden zij samen voor de uitbating van de herberg en de winkel tot 1924, waarna zij de herberg verhuurden. Zijzelf verhuisden naar de winkel die gekend was voor zijn snoepgoed. Leopold was ook klokkenluider, grafmaker en hovenier bij de Broeders Van Dale en bij de Zusters. Tenslotte lieten zij zowel de herberg als de winkel over aan Léon en René De Vliegheer, groothandelaars in boter, melk en eieren. Zij verzorgden ook vele trouw- en rouwmaaltijden. In de herberg werd een openbare telefoon geplaatst waarvoor zij jaarlijks een vergoeding moesten betalen aan het gemeentebestuur van Sint-Kruis.

In 1928 namen Aloïs Van Hoorenweder, cementbewerker met zijn vrouw Alice Boussemaere de winkel en de herberg over. Op 28 april 1935 werd hier een groot feest ingericht door de Gaaibolmaatschappij: "Ons Genoegen" dat opgeleusterd werd door het muziek "De Schulle vrienden" uit Sint-Kruis en een accordeonist. In 1952 lieten zij aan het gebouw een verdieping bijbouwen.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog kwamen de leden van het verzet regelmatig in het geheim samen in de herberg. Er wordt zelfs verteld dat zij na de verwoede gevechten bij de Molentjesbrug, hier hun bebloede messen kwamen afwassen in de keuken!

Alice Boussemaere was bijna 70 jaar lang uitbaatster van de herberg. Zij was ook de laatste te Vivenkapelle nadat zij in 1998 definitief de deuren sloot. Zij overleed op de leeftijd van 99 jaar en 10 maanden op 17.9.2003.

12. Derby

Deze herberg ook "*Bij Salens*" genoemd, vormde met café "*Au Voyageur*" een tweewoonst. Deze was eigendom van de Damse brouwer Albert Van Damme die de woningen omstreeks 1890 liet bouwen.

De eerste uitbater was Charles Callant (°1853), tapper van bier alleen, gehuwd met Rosalie Vandebon. Vrij spoedig werden zij opgevolgd door zijn broer Edward Callant (°1859) die eerst gehuwd was met Marie-Louise De Backere (°1859) en hertrouwde met Clementine De Meulenaere. Na de dood van Clementine werd de zaak overgenomen door veehandelaar Leon Salens die gehuwd was met Marguerite Dhaens. Ze hielden samen de herberg open tot 1969. Hun zoon Germain Salens baatte de herberg slechts enkele jaren uit met de hulp van zijn broer Roland en zijn schoonzuster Monique Herremy. De toog staat nu nog te pronken in de woonkamer van Germain Salens (zie volgende bladzijde).

Een volgende anekdote wordt verteld. De vader van gewezen senator Marcel Vandewiele, handelaar in vossen en oude kleren, zat er op een dag met een collega uit Moerkerke zaken te doen tussen pot en pint. De onderhandelingen duurden evenwel zo lang dat het paard van Vandewiele het op de heupen kreeg en met zijn voorpoten langs het venster van de herberg wilde binnenbreken om zijn baas er uit te halen, met alle gevolgen van dien!

Op 12 juni 1968 reed in de namiddag een vrachtwagen komende van Moerkerke de herberg binnen gereden tot aan de toog. De chauffeur, die blijkbaar te-

veel gedronken had, was eerst op het linker voetpad gereden en zwenkte daarna naar rechts de herberg binnen. Als bij wonder was er niemand gekwetst.

Kaarters hadden enkele minuten vroeger toevallig de herberg verlaten en gelukkig was de school nog niet gedaan of het had een bloedbad kunnen worden. De bazin was op het ogenblik van de feiten boven bij haar zieke man. De schade werd hersteld maar tegenover de Rijkswacht werd gezwegen in alle talen nopens de dronkenschap aan het stuur. Tot zover Monique.

13. Au Voyageur

Ook deze herberg, ook genoemd "*Bij Welvaart*", was eigendom van brouwer Van Damme en was een deel van een tweewoonst. Landwerker Petrus Wel-

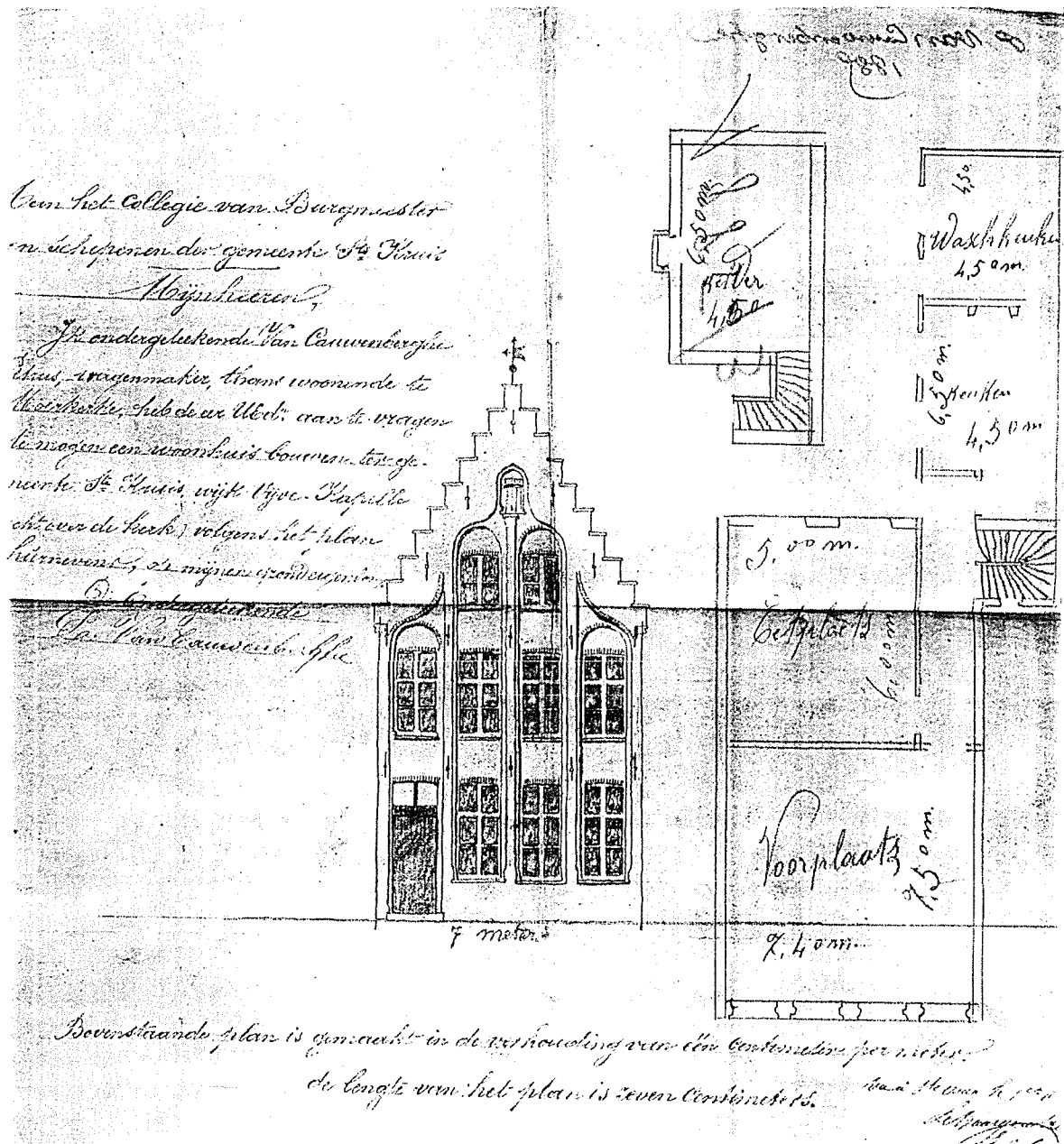

Links was de herberg "Derby" en rechts de herberg "Au Voyageur"

vaert (°1875) en Philomena Devyt (°1876) kantwerkster waren de eerste uitbaters en hadden zes kinderen. In de kermisweek kon er gedanst worden maar vooraf moest eerst "een klutte" worden betaald! Philomena heeft de herberg als weduwe nog opgehouden tot 1964, dus meer dan zestig jaar! Zij overleed in 1966 op 90 jarige ouderdom. Na haar dood werd de herberg definitief gesloten.

14. Ter Vyve

Dit mooie gebouw in neogotische stijl werd in 1885 door wagenmaker Petrus Van Cauwenberghe (°1856) en zijn echtgenote Emma Schaut (°1862) opgetrokken. Na de dood van Petrus hield zijn weduwe de zaak nog open tot in 1899.

De volgende uitbaters waren de uit Heile in Zeeland afkomstige veehandelaar Engelbertus Lampo (°1867) en Romanie Stockman (°1871) die samen acht kinderen hadden.

Na de dood van de weduwe Lampo werd de herberg tot 1961 opgehouden door haar twee ongehuwde zonen Urbain en Henri. Nadien werd het een woonhuis.

Het gebouw werd volledig opgeknapt en verbouwd en is thans een aangenaam restaurant geworden " 't Hof van Vyve" uitgebaat door Sebastiaan Fery en Eef Roosebrouck.

WESTSTRAAT

De herbergen van de Weststraat liggen op het grondgebied Moerkerke (Damme) maar de bewoners leefden erg mee met Vivenkapelle. Ook de processie op de jaarlijkse kermis, op 8 september, "op d' octave van Onse Lieve Vrouwe van Troost" had in de Weststraat haar eindpunt.

15. Cafe Victor (Huisnummer 66)

Deze herberg werd in 1924 gebouwd door Victor Cauwels (°1895) en Sylvia Claeys. Zij hadden vier mooie dochters Agnes, Mariette, Walburga en Raymonda en zij waren natuurlijk de grote aantrekkingskracht voor de herberg. Tussen de straatzijde en de herberg lag er een bolbaan en achteraan was er nog een overdekte bolbaan. Ter gelegenheid van de inhuldiging van burgemeester Pieter Janssens van Sint- Kruis op 30 april 1930 reed Victor in de inhuldigungsstoet met een versierde melkkar. De beroemde en ook wel beruchte dokter Bockaert uit Sint- Kruis was hier een graag geziene klant. Deze bekwame arts had soms wel vreemde gedachten. Zo moest op een bepaalde dag een van de dochters die coiffeuse was al zijn haar afsnijden! Hij liet zich meestal voeren door een chauffeur maar bij dringende gevallen was hij op 5 minuten bloednuchter! Tijdens de Tweede Wereldoorlog lagen ook hier Duitse soldaten ingekwartierd. In 1944 verongelukte Victor Cauwels bij het plaatsen van een waterput. Zijn we-

duwe bleef er wonen tot 1976 maar de herberg was vroeger reeds definitief gesloten.

Rechts de herberg "Victor".

16. Het Wafelhuis (Huisnummer 60)

Kort na de Tweede Wereldoorlog lieten boomkweker Staf Blondeel en zijn vrouw Gabriëlle Pillen deze woning bouwen. Het was geen echte herberg maar eerder een tearoom waar wafels en pannenkoeken konden genoten worden.

Begin 1950 week het echtpaar uit naar Canada en keerde nooit meer weer.

Het huis werd nadien, na enkele aanpassingen, bewoond door zijn broer boomkweker en tuinaannemer Omer Blondeel en zijn echtgenote Walburga Cauwels.

17. In D'Hoogte

Het is een van de oudste herbergen van Vivenkapelle. Deze herberg-hoeve dateert van 1689 en staat halverwege Vivenkapelle en Moerkerke, waar de baan stijgt. Het jaartal stond in een witte steen gebeiteld boven de inkom.

Hier wil ik vermelden dat de Kapel van Vyven op 1 december 1797 door de libertijnen uit Brugge werd verwoest onder leiding van de Fransgezinde commissaris P. Verbrugghe. Dit toont nog maar eens aan dat collaboratie van allen is.

Pastoor A. Van Becelaere schrijft hierover in zijn boek: *"Catharientje Maenhout die met andere kinderen uit de school "In d'Hoogte" kwam zag de kapel ver-*

woesten en de inboedel vernietigen. Twee mensen van Vyven hielpen hieraan mee n.l. Jacobus Vlaeminck en Johanna Martelle. Deze laatste nam het O.L. Vrouwbeeld mee naar haar huis...".

De Vivenaar Jacobus Vlaeminck kocht op de openbare verkoop, ingericht door het Franse bestuur, de kapel terug met het bijeengespaard geld van de dorpeelingen. Eenmaal aangekocht weigerde hij echter om de kapel voor de eredienst terug te schenken en gebruikte ze als schuur. Na zijn dood werd de kapel aangekocht door Philip Bernard Verhulst die ze op eigen kosten volledig herstelde.

Nadat de heer Verhulst het Kapelhof had gekocht nam de koster Jan De Caluwé, bijgenaamd Jan Kusters, de wijk naar de hoogkamer van "In d'Hoogte" om er onderwijs te geven aan de kinderen. Hiertegen werd weer klacht ingediend bij de bisschop van Brugge omdat vele ouders niet wilden dat hij kinderen onderwijs kregen in een herberg.

De eigenaar weerlegde echter deze klacht door er op te wijzen dat de school een afzonderlijke ingang had gescheiden van de herberg.

Magda Cafmeyer schrijft over de herberg wat volgt: *"De boeren die in de namiddag van de Brugse markt kwamen en soms al wat beschonken waren, bleven hier nog eens stoppen om er het stof door te spoelen en de verkoop te bespreken. De zaterdag voor de kermis in de Weststraat-de zondag na half Oogst- kwamen de koewachters van de streek naar deze herberg om de kermis in te zetten. Gans de nacht lieten zij hun muziek, door het knallen van hun zwepen, horen. De zondag van Weststraat-kermis tapten zij bij Mietje 2 tonnen bier en de maandag daarop nog één ton. Droogvis en hazelnoten werden verkocht om het drinken te bevorderen of was het om ze niet té zat te maken? Op die maandag was er steeds houtverkoop door hoofdzakelijk mensen uit Maldegem. De planken stonden in koopjes geklasseerd. De zondag en na de houtverkoop was er prijsbolling voor de mannen alleen en werd er terug een schuif gedronken."*

De eigenaar was toen Dumon bijgenaamd "Dikken Demong". Hij was getrouwd met Theresia Aneca. Hij was opzichter geweest bij het bakken van de bakstenen voor de kapel en de school van juffrouw Verhulst. Men woonde toen in het gebouw met drie gezinnen!

Jan Jooris, rond 1910 eigenaar van brouwerij De Gapaard, kocht het huis van Dumon en richtte het terug in als herberg en vertrouwde de uitbating toe aan Maria Braet en Maurice Cannière. In de herberg hing volgend gedicht:

*"De dronkaard krijgt hier geen drank
En de vloeker moet gaan zijn gang
Die hier wil vechten of kijken*

*Zal men gauw buiten drijven.
 Nochtans verkoop ik geerne drank
 In plezier en in gezank
 Daarom verzet U voor Uw geld
 Als g'hier geen slechte praat vertelt
 En als de klok politie slaat
 't is tijd dat men hier weggaat,
 Want later tapt men hier niet meer,
 Voor geen boer noch voor geen heer."*

Als er in Vivenkapelle getrouwd werd ging het er steeds luidruchtig aan toe! In twee drie rijen kwamen de mensen gearmd en welgezind al zingend van de kerk de straat op. Ze hielden soms eerst halt "In d'Hoogte" bij Mietje Braet waar zij sprongen en zongen rond de biljart met verse asem:

*"Heb je wel g'hoord van de zeven, de zeven, de zeven?
 Heb je wel g'hoord van de zevensprong?
 En ze zeiden da'k niet 'n dansen kon,
 Maar ik kan dansen voor zeventhonderd man
 En dat is één!
 En dat is twee,..."*

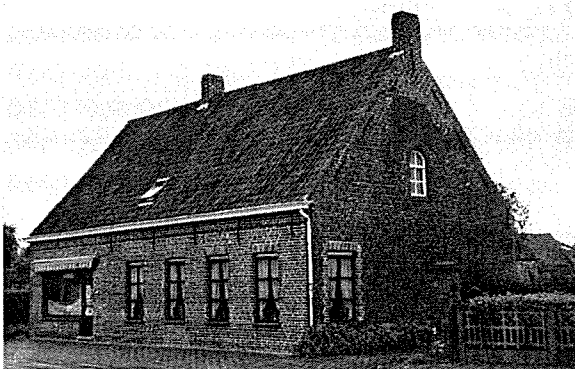
En met de slag zaten ze allemaal gehurkt. Ze herbegonnen dezelfde dans tot zeven keer toe en kwamen blazend en zwetend recht. De drank werd op kosten van de trouwer gedronken en als hij niet meer kon betalen ging men rond met de beurze en ze dronken totdat het op was!"

Na Maria Braet hielden veekoopman Camiel Cocquyt en Elisabeth Jooris de herberg met biljart open. Maar ze hielden ook een winkel.

Tijdens de mobilisatie in september 1938 was hier een Mess Officieren van de eerste groep van het zevende regiment artillerie uit Sint-Kruis.

Nadien namen Duitse officieren hun plaats in. Tijdens de oorlog werd bekomen dat de stoomtram "Camieltje" van Brugge naar Middelburg aan de herberg een halte bekwam. In 1942 moesten op bevel van de Duitse bezetter alle herbergen in Vivenkapelle een maand sluiten als sanctie voor het feit dat meisjes moeilijkheden waren aangedaan door herberggangers. Daarop sloot Camiel Cocquyt voor goed zijn herberg en verdween weer een stukje geschiedenis van Vivenkapelle.

18. De Wagenmakerij (Huisnummer 67)

Deze herberg was tegenover "In d'Hoogte" gelegen en de woning bestond links uit de kruidenierswinkel, in het midden de herberg en het salon van de barbier en rechts het wagenhuis. In 1892 kwamen Maria Verreecke en haar broer Alois Verreecke en zijn vrouw Victorine Gallet hier wonen. Alois was kapper en tapper van bier, dus werden er geen sterke dran-

ken verkocht. Victorine deed de kruidenierswinkel. Achteraan de herberg lag een bolbaan. In 1910 werd de herbergnaam veranderd in "In de Kroon". Hun zoon Louis Verreecke, stoeldraaier van beroep, volgde hen op als herbergier tot in 1946 toen de eigendom werd verkocht en de herberg definitief sloot.

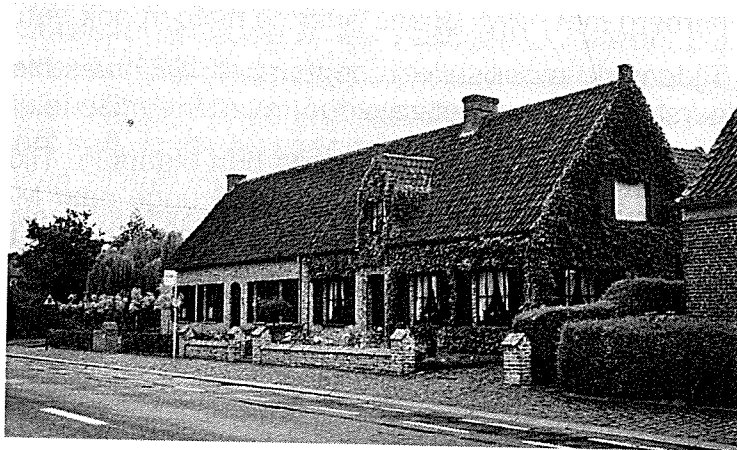
19. De Smisse (Huisnummer 63)

In 1875 bouwde smid Wouters een smisse met herberg. Hij werd opgevolgd door Lucien De Buck. In feite ging het om een smisse waar de klanten een pint bier of "een dreupel" konden drinken. Op zon- en feestdagen was de herberg dan voor iedereen toegankelijk. De laatste uitbater was Leopold De Buck maar wanneer de gebouwen in 1924 werden verkocht betekende dit ook het einde van de herberg.

20. In 'T Wonderjaar (Huisnummer 43)

De uitbaters Leopold Vlaeminck en zijn vrouw Amelie Gunst waren rond het begin van de twintigste eeuw de uitbaters van deze herberg. Zij beweerden dat voor hen "het wonderjaar" verwees naar het jaar 1846 toen alles wonderlijk verkeerd liep. De pest woekerde in 't land, de aardappeloogst mislukte door de aardappelplaag en hierdoor heerste er hongersnood voor mens en dier.

Tijdens de kermisdagen hadden de herbergen: d'Hoogte, In't Wonderjaar en In de Leegte, prijsbollingen plaats en werd er veel plezier gemaakt.

Met de kermis werd er gedanst op het rijm:

*"Meisje wil je met mij verkeren
Ik zal je de polka leren
De polka is een vieze dans
't Is een flikkeren op zijn Frans"*

De laatste uitbaters waren Jules Snauwaert en Elodie De Vliegheer die in 1930 de herberg definitief sloten.

21. Altena (Huisnummer 26)

Er zijn bronnen die vertellen dat de graaf van Vlaanderen aan de Duitse graaf Altena een leen in beloning zou hebben gegeven uit dank voor zijn hulp tijdens de Guldensporenslag in 1302. Graaf Altena zou de omliggende bossen hebben laten ontginnen en dit zou het begin zijn geweest van het huidige kasteel Altena. De arbeiders zouden de eerste inwoners van Vivenkapelle zijn geweest.

In het tweede huis links was de herberg Altena gevestigd.

Volgens Karel De Flou bestond er in Sint-Kruis in 1395 *"...een heerlijkheid van "Viven" gelegen ten oosten van de kerk, geheten "t hof Altena..."*.

De herberg gebouwd in 1870 in een mengeling van bouwstijlen heeft duidelijk een naam die verwijst naar het kasteel en de heerlijkheid Altena. Over de uitbating zelf is weinig bekend. Alleen weten wij dat de uitbating in 1910 werd waargenomen door Henri Zutterman en zijn echtgenote Elisabeth Burggraeve die samen twee kinderen hadden : Amedée en Germaine.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog waren er Duitse troepen ingekwartierd die in 1918 bij hun aftocht de herberg in brand hebben gestoken waardoor het gebouw volledig werd vernield. Het werd eerst in 1927 opnieuw opgebouwd door de adellijke familie de Thibaut de Boesinghe, die het later verkocht aan de familie Wardenier.

22. In De Leegte (Huisnummer 12)

Het was een kleine herberg die in de volksmond *"bij Meirens"* werd genoemd en verwees naar Jan Meire en zijn zoon Casimir Meire die de uitbaters waren maar als hoofdberoep kolenhandelaars waren. Bijna op straat lag er, voor de herberg, een grote bolbaan. Als kolenhandelaar ging hij steenkool afhalen aan een schip dat aan de kruispoort lag afgemeerd. Hij haalde de steenkool af met een kar getrokken door een ezel. Het gebeurde nu vaak dat de ezel alleen thuis kwam, moe van het wachten op zijn baas die overal in herbergen bleef hangen, waarschijnlijk om het kolenstof door te spoelen. In 1910 ging de uitbating over naar Jan Dombrecht en na hem naar Leon Facke maar spoedig daarna sloot de herberg definitief.

OUDE DAMSE WEG

23. De Nachtegaal – Cluttershof (Huisnummer 2)

Deze kleine herberg, "De Nachtegaal" genoemd omdat men er 's zomers goed de nachtegaal kon beluisteren was gelegen langs de Oude Damse weg in de onmiddellijke omgeving van het Chartreuzenhof, bij de Maleleie en aan de grens met Damme.

De eigendom behoorde achtereenvolgens toe aan de Brugse koopman Frans Louwagie de Beer, Pieter Demeyer, Pieter Lamote en Amelie Van Dousselaere.

Rond 1860 was de herberg bewoond door Joannes Devyt (°1834) in de volksmond "Jan Sies" genoemd, jachtwachter, kapper en tapper, gehuwd met Isabelle Cauwels (°1829). Nadien werd de herberg open gehouden door Pieter Clutters en daardoor sprak de bevolking over de herberg "Cluttershof" verwijzend naar de uitbater. In die herberg zou het de gewoonte zijn geweest bij het bestellen van de eerste pint te zeggen: "A votre santé confrère, God zegene U!" of "Santé à Vous confrère!" waarbij men de pint teruggaf aan de uitbater die dan gewoonlijk de eerste teug zelf dronk of zelfs ineens het glas tot op de bodem ledigde.

Na hem werd de tap toevertrouwd aan Emiel Van Caeyzeele en zijn vrouw Marie Clutter.

Na de aanleg van de nieuwe kasseiweg van Damme naar Vivenkapelle werd de Oude Damse weg bijna niet meer gebruikt waardoor de herberg definitief de deuren moest sluiten. Het gebouw werd later grondig verbouwd tot een buitenverblijf.

BRIEVERSWEG

24. Het Eikenhof (Huisnummer 22)

Gelegen in een insprong van de Brieversweg, buiten het bebouwde gedeelte van Vivenkapelle. Vanaf 27 mei 1977 verzorgt Rosette De Lille de uitbating. Deze gelegenheid beschikt over een parking, een ruime gelagzaal, een mooie zonnige terras met aansluitend een grote speeltuin en kleine kinderboerderij. En ideale plaats voor groot en klein om zich te ontspannen.

Dit stukje Brieversweg leidt naar 't Eikenhof met speeltuin.

Tijdens de zomervakantie is de gelegenheid open vanaf 14 uur, buiten die periode enkel tijdens de weekend en feestdagen.

Op geregelde tijdstippen doet men hier nog aan ringsteking. Dit is hierdoor een van de weinige plaatsen waar deze sport nog plaatsvindt. Op het voetbalveld spelen "De Moerdammers" de wielertoeristenclub "De Schatjes" hebben hier eveneens hun lokaal.

25. De Wijngaerd (Huisnummer 32)

Het oorspronkelijk uithangbord van "De Wijngaerd" (Foto F. Oosterlynck)

Herberg "De' Wijngaard" was gelegen langs de Nieuwstraat, nu Brieversweg, die toen nog een zandweg was en werd uitgebaat door Jozef (Seven) Sarlet.

Het dak van de woning, die een driewoonst was, was begroeid met een grote druivelaar. De herberg was tijdens de wintermaanden gesloten en opende ieder jaar op de eerste zondag van de maand mei en werd de "Meiveiling" genoemd en de brouwer trakteerde er dan met een gratis vat bier.

*Hier was de herberg
"de Wijngaerd" (Foto F. Ooster-
lynck)*

Magda Cafmeyer schrijft hierover: *"Te Viven langs de Brieverweg gaf zulke meiveiling het ontstaan aan een wijkkermis, de vierde zondag van Mei, "Rakeveldekermis" genaamd. Ter gelegenheid hiervan werd "Rakeveld", een soldaat, ruw geschetst met een grote snor en veel decoraties, op een plank tussen groene sparren en geelbloeiende brem, tentoongesteld aan de gevel van herberg "De Wijngaard" met daaronder volgende eigenaardige en moeilijk te begrijpen tekst:*

*"Franciscus Rakevelde
Geboren en dood
Verrezen en genieuwstraat
De Hunne parochie "*

"Jozef Sarlet huwde na 25 jaar verkering eindelijk met Willmemina Vondeling. Deze zeldzame bruiloft werd op de vooravond en's morgens vroeg reeds aangekondigd met kanongeschut en de slagen galmden over al de gehuchten in't rond en de bewoners jubelden: "Hola! Vivat Rakevelde" "'t Is morgen te doene!"

De Meiveiling had steeds veel succes vooral bij de jeugd en vaak werd al zingend ten dans uitgenodigd op volgend refrein:

*"Marietje lief ik kom U vragen
Om met mij een dans te doen.
"Zeker ja, met veel behagen
Was 't voor heel de achternoen?
Is 't waar?-Ja, 't is waar
Is alles kant en klaar?
Tralala, la, la, la..."*

De tweede wijkkermis had plaats op het einde van de maand juli een veertiental dagen voor Zwaanstraatkermis. De laatste uitbaters waren Karel De Vliegheer en Barbara Sarlet en na hen Camiel De Vliegheer en Sylvie De Loof.

Na de Tweede Wereldoorlog werd deze herberg definitief gesloten en verdwenen ook deze wijkkermessen. Gelukkig werd het origineel uithangbord nog bewaard.

LEGEWEG

26. De Leegeweg (Huisnummer 33)

Langs de Legeweg was er een kleine herberg, "DE LEEGEWEG" genoemd, die eigendom was van Basilius De Meulenaere en later van Louis De Meulenaere. Op de voorgevel hing een bord met als tekst:

*"In de Leegeweg alhier
Verkoopt men wijn en bier."*

De herberg werd uitgebaat door Emiel Van den Bussche (°1867) landwerker en tapper en Louisa Devyt (°1861) kantwerkster die samen acht kinderen hadden. Zij werden opgevolgd door hun oudste dochter Marie Van den Bussche, bijgenaamd "Mie Pot" die gehuwd was met Edouard Metsemaecker.

Ook hier werd de meiboom gevierd en werd er veel gedanst en gedronken, zo erg zelfs dat de pastoor van op de preekstoel sprak van een oord van verderf: *"...De meiveiling met name...maar 't zijn danspartijen en speelkoten, dat zijn 't..."*

Tussen 1895 en 1920 was de herberg bewoond door Camiel Van den Bussche maar over zijn opvolgers is niets meer bekend. De herberg sloot definitief na de tweede Wereldoorlog.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

INHOUDSTAFEL

Geschiedkundige inleiding

Vierscharestraat

1. In Sint-Hubrecht
 2. Zonder Naam
 3. De Congo.
 4. Breidel en De Coninick
 5. De Beck.
 6. De Zwaan
 7. De Croone
 8. Sint-Joris
- Vandendorpe
De Kroone
- De Meermin

Bradericplein

9. Le Lion Belge
 10. Zonder Naam
 11. In de Tramstatie.
 12. Derby
 13. Au Voyageur
 14. Ter Vyve
- Bij Herman
't Nieuw Dorp
Bij Salen
Bij Welvaert
't Hof van Vivenkapelle

Weststraat

15. Victor
 16. Het Wafelhuis
 17. In d'Hoogte
 18. De Wagenmakerij
 19. De Smisse
 20. In 't Wonderjaar
 21. Altena
 22. In de Leegte
- In de Kroon
Sint- Elooy
Wonderland Tramstatie

Oude Damse Weg

23. De Nachtegaal
- Cluttershof

Brieversweg

24. 't Eikenhof
25. De Wijngaerd

Legeweg

26. De Leegeweg

Bibliografie.

BIBLIOGRAFIE

Archief., Paters Karmelieten te Brugge. Plan Chartreuse Landen in Sinte Cruys en Sint-Catharine by Brugge. 1756.

Boterberge R., Geschiedenis van het kerkdorp Vivenkapelle.-1985.

Boterberge R., Vivenkapelle Parel van de neogotiek.-1990.

Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen. Inventaris van het bouwkundig erfgoed. Provincie West- Vlaanderen. Gemeente Damme. Deel II deelgemeenten Oostkerke, Sijsele en Vivenkapelle. 2006.

Burgerwelzijn., Viering van 100^e verjaardag van de wijding van de kerk van Vyve-Kapelle te Sint-Kruis. 8 sept. 1967

Cafmeyer Magda., Van Doop tot Uitvaart.

Cafmeyer Magda., Van Gehucht tot Doop.1971

Cafmeyer Magda., Sint- Kruis oud en nieuw. 1970.

Cafmeyer Magda., De verenigde herbergiers . -'t Beertje 1948.

De Flou Karel., Woordenboek der Toponymie. Brugge 1936.

Devlieghe L. en Van Biervliet L.- Vivenkapelle. Een neogotisch kerkdorp in Vlaanderen. -Overdruk uit Biekorf 103.(2003)

D'hondt J. en Geirnaert N., Inventaris van het archief van de gemeente Sint-Kruis (1794- 1971)

Goossens M., De Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte en Heilige Philipuskerk te Vivenkapelle. Overdruk M&L 1990.

Landelijke Gilde Vivenkapelle. Historiek van de Landelijke Gilde.1919-1999.

Rau J.A., Het Damme van toen en omgeving.1981.

Rau J.A., De Brugse Randgemeenten in oude prentkaarten. 1978.

Rau J.A., Een eeuw Brugge 1800-1900 en 1901-2000.

Theerens A., Herbergbezoek te Brugge. Licentiaatverhandeling K.U.L.1981.

Van Becelaere A., Geschiedenis van O. L. Vrouw van Viven. 1901

Van den Abeele A., Brugs Ommeland 1995 n°1

Van den Abeele A., Herbergen in Sint-Kruis in het jaar 1807.- Brugge die Scène "1995/4

Van den Neste R., Herbergen te Vivekapelle en Male 1910. - Verslagen en mededelingen - Rond de Poldertorens 22 jg. N°1.

Van Poucke Geert., Archiefbeelden Damme.2003.

Van Speybrouck A., Eigennamen ... Brugge's Schependom" Brugge 1888

Met hartelijke dank voor de vele gesprekken met tientallen personen en het schenken van documentatie en foto's over Vivenkapelle.

Allerlei persoonlijke documentatie en foto's.